

מסכת ביצה דף לד'

הסיכום² מבוסס על השיעור שנמסר ביום שלישי מפי חכם עמרם בתאריך כח טבת תשפ"א. נעסוק במשמעות המילה "ועוד" במשנה אליבא דשיטת רש"י בסוגייתנו. ישנם מספר מקורות, בהם אנו נפגשים בלשון המשנה, עם המושג "ועוד", מטרתנו היא לחקור את משמעות השימוש במושג זה, נעסוק בשלושה מקורות עיקריים עירובין, סוכה, ביצה.³

רש"י-ועוד אמר רבי אליעזר – משום דתנא אחת לקולא גבי מוקלה והדר אמר אחריתי קאמר ועוד. וקשיא לי בגוה והא אפסקוה רבנן במילי טובא באין מוליאין את האור והנך דבהדיה והיינו מלחא אחריתי דלאו מלחא ואמאי לא אוחציניה בעירובין (דף כג) גבי ועוד דרבי יהודה בן בבא דלוחצינה מר"א דסוכה ושניין לא אפסקוה אלא במלחיה ואלו אוחציניה מהא לא הוה ליה לשנויי הכי ואומר אני שגרסת המסנה שלא כסדר.⁴

גנה

רבי אליעזר אומר: נוטל אדם קיסם משלפניו, לחצוץ בו שיניו ומגבב מן החצר ומדליק שכל מה שבחצר מוכן הוא. **ועוד** אמר רבי אליעזר עומד אדם על המוקצה ערב שבעת בשביעית ואומר מכאן אני אוכל למחר. **לפי שיטת רש"י מדובר בשתי קולות שנאמרו ברצף לכן משתמש התנא במושג "ועוד".**

מסכת סוכה דף כז עמוד א

רבי אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה אחת ביום ואחת בלילה. וחכמים אומרים אין לדבר קצבה חוץ מלילי ראשון של חג בלבד. **ועוד** אמר רבי אליעזר מי שלא אכל לילי יום טוב הראשון ישלים לילי יו"ט האחרון של חג.⁵ **נראה לי שמדובר בעניין אחד גדול שנאמר ברצף עם הפסק מעניין הסוגיא.**

סוגיה נוספת עם שימוש במילה "ועוד" (עירובין כג)

רבי יהודה בן בבא אומר אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד ולשאר עושין חגורה גבוה עשרה טפחים. **ועוד** אמר רבי יהודה בן בבא הגינה והקרפף שהן שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים המוקפות גדר גבוה עשרה טפחים מטלטלין בתוכה ובלבד שיהא בה שומירה או בית דירה או שתהא סמוכה לעיר. **שתי חומרות שנאמרו ברצף-בשני נושאים שונים-משתמש התנא בלשון ועוד.**

? הגמרא מבררת מה משמעות המילה "ועוד"?

- אם תרצה לומר שהשימוש במילה "ועוד" פירושו שרבי יהודה אמר חומרא ולאחר מכן עוד חומרא.
- והרי מצינו (עירובין יח) שתי מימרות של רבי יהודה ושניהם חומרות, ואין את מילת הקישור "ועוד" – לכן זו אינה הסיבה!
- לעולם זו הסיבה, אצל רבי יהודה בר עלאי לא הוזכר ועוד, והאיל ויש שם הפסק בדברי חכמים.
- אם כך קשה ממסכת סוכה- כי מצינו הפסק בדברי חכמים ויש שימוש במילה ועוד!
- תלוי מה ההפסק – אם הוא מעניין הסוגיא משתמשים ב"ועוד" אם הוא לא אז לא.⁶

למדתי מספר דברים-

1. הגמרא במסכת ביצה לא מתייחסת בכלל למילה "ועוד"- ולענ"ד היא סומכת עליך שלמדת מסכת עירובין לפני שהגעת לביצה. (כי זה סדר המסכתות)- לכן את משמעות המילה "ועוד" רש"י כותב לנו, והוא מתבסס על הנלמד במסכת עירובין.
2. המילה ועוד בסוגייתנו, אינה ממוקמת במקום הנכון, ולכן ע"פ הנלמד במסכת עירובין היה לגמרא מיד להקשות, שזה לא מתאים למה שלמדנו. משתיקת הגמרא אתה למד שהגירסה שלפנינו משובשת.
3. השימוש במילה "ועוד" לפי רש"י – קולא ועוד קולא(מסכת ביצה), שתי מימרות שנאמרו ברצף מעניין אחד(מסכת סוכה), חומרא על גבי חומרא לאו דווקא באותו נושא.(מסכת עירובין).

¹ מי שירצה לזכור את תוכן הדף, (צריך להוסיף את הקידומת י"ו) – ואז יוצא יול"ד – ופירושו יום לדרוסה כלומר אם שהתה מעת לעת (24 שעות) כשרה. - "ואיך לא ידע?"

² הדברים נכתבו להבנת בלבד ואינם מוכרחים כלל ועיקר.

³ סדר המסכתות בש"ס הוא עירובין, סוכה, ביצה.

⁴ אחד הטיעונים החזקים של רש"י הם: כיצד הגמרא לא התעוררה לשאול כאן? הרי יש כאן חריגה ממה שלמדנו בעירובין כג, יש כאן הפסק גדול!- לכן מסיק רש"י מכוח שתיקת הגמרא הרי שיש לפנינו גרסה משובשת.

⁵ נראה לי שהמבנה כאן הוא עניין אחד גדול שנאמר ברצף. (עם הפסקה מעניין הסוגיא).

⁶